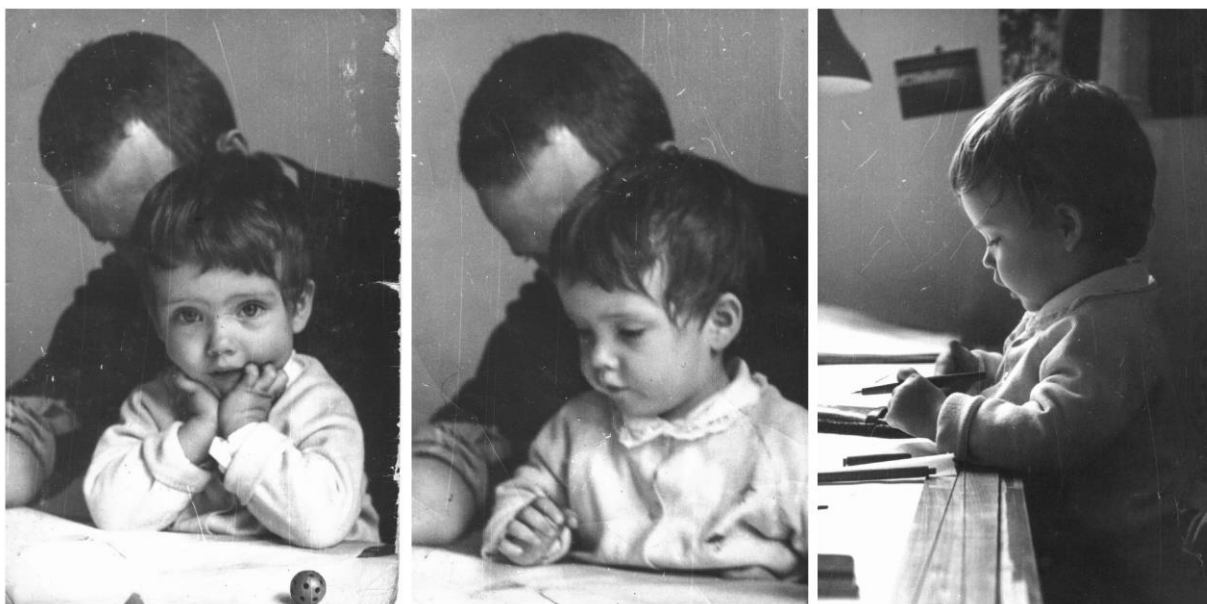

Reimholz Eszter – Papa

2011. január

Papa

Az én apukám tudott a legjobban fütyülni, kaviccsal a folyóba legmesszebbre dobni, a legügyesebben fejelni, és minden almát félbe tudott törni. Tőle tanultam meg tollasozni, jó erőseket ütöttünk mindig.

Már kiskoromban éreztem, hogy más a viszonya a munkához, mint a többi gyerek szüleinek. Nem valami szükség vagy kötelesség volt, hanem az élete, a boldogsága. Mindig előttem van a tekintet, amivel az elkészült rajzokat nézegette: ahogyan az ember a gyerekeiben szokott gyönyörködni. Amikor kislánként közeledni akartam hozzá, oda kellett fészkelődnöm az ölébe, a munka és az apukám közé. Játszogattam, és néztem a kezét, ahogyan húzza a vonalakat. Sokszor nekem is rajzolt valamit, persze. (Rajzasztala az utolsó napig hagyományos rajasztal maradt: alátétszekrényen és bakon álló, enyves ragasztóval körberagasztott dipával behúzott lap, párhuzam-vonalzóval.) Nekünk (húgomnak és öcsémnek is) természetes volt, hogy skiccpausztépés hangjára aludtunk el, és hogy még éjjel egykor is égett a lámpa.

Bizonyos szempontból Papa olyan volt, mint egy remete. Ez persze a mi létünket is meghatározta valamennyire. Ideje döntő részét a rajzasztalnál töltötte. Aluszkálni is szeretett itt. Ebéd utáni és késő esti órákban sokszor lehetett látni őt mélyen lehajtott fejjel a rajzok fölött, Versatil ceruzával a kezében.

Amikor egy-egy tavaszi vagy őszi hétvégére lementek Mamival az akarattjai nyaralóba, Papa Budapesten összetekerte a rajzait, Balatonra érkezve pedig elővette azokat, és folytatta a munkát. Közben elégedetten nézegetett ki az unokáira a kertben és a tóra a kert végében. Lazításképpen kiszaladt a konyhába harapni valamit, és mindenkinek irtó finom katonákat gyártott nagy szeretettel. Szóval így nyaralt ő. Vagyis nyáron nem nagyon volt rá módja, mert előzőnlőttük a házat, amit oly nagy örömmel terveztek és építettek meg, amikor tizenegy unokájuk közül az első útban volt.

Otthon, a Kapucinus (előtte a Halász) utcában sokszor segített mamámnak a konyhában: krumplit vágott, húst panírozott. Minden nyáron együtt főztük itt a baracklekvárt.

Nagytudású, művelt ember volt. Az építészettel minden szempontból különleges volt a viszonya. Például a folyóiratokban látott alaprajzokat később fejből le tudta rajzolni. A kultúra egyéb területeire viszont kevésbé jutott ideje. Kisebb koromban rendszeresen láttam a kezében szépirodalmat (Esterházy, Updike, Eco, Kundera). Később – jóllehet könyvek és folyóiratok akkor is tornyosultak az éjjeliszekrényén – olvasás közben mindig elalvással küzdött. Szintúgy a hangversenyeken, ahová Mamit néha elkísérte. Egyébként is sokszor aludt el hajmeresztő pillanatokban (zsűrizés vagy diplomavédés közben).

Amíg kisebb voltam, aktív társasági élet volt nálunk. Sokszor jöttek vacsoravendégek meg éjszakai építész-látogatók, mi is eljártunk barátokhoz. Aztán ez egyre ritkult, míg végül már csak

a főiskolások maradtak, akik számára mindig nyitva állt az ajtónk. Igazából nem tudom, hogy mi volt ennek az oka: a hajszoltság vagy a dolgok átértékelődése Papa lelkében. Talán már hiábavalóságnak érezte a vendégeskedést, a szakmai eszmefuttatásokat.

Igazán felhőtlen gyerekkorom volt. Nyaranta három-négy hétre Szárszón egy házat béreltünk. Ekkor még Papa sokat nyaralt velünk, később a munkák miatt többször otthon maradt.

A gyerekeivel szemben a mérce elég magas volt, azt hiszem. Nem lehetett valamit félig-meddig megcsinálni, mindent körültekintéssel, alaposan kellett (ahogy ő is tette). Mindig azt éreztük, hogy sokkal jobb nálunk. Velünk is – néha nyersen – szókimondó volt. Közben pedig anyai módon melegszívű tudott lenni. Emlékszem, sokszor úgy nevezett, hogy „Virágszálam”. Ezt nagyon szerettem.

Papa több tulajdonságot is megörökölt a saját apjától: a kitartó szorgalmat és munkabírást, a becsületességet és a takarékoságot.

A gyerekkori szűkölködés és a fiatalkori szegénység után mondhatjuk, hogy viszonylag jómódú lett, a spórolás mégis a vérében volt. Ha nem is gyújtott meg kétszer egy gyufát (ahogy a nagyapám), képes volt ledarálni a száraz kiflit prészlinek és minden szombat reggel a piacra menni olcsóbb zöldségért. Szóval nem szerette fölöslegesen költeni a pénzt. Eközben mégis rendkívül nagylelkű volt. Magára soha nem költött. Sokszor lehetett kitérdesedett, öreg nadrágban látni, a pólók közül pedig – szerintem – azt vette fel, amelyik legfelül volt a szekrényben. Azt viszont kedvelte, ha mi adunk magunkra. Többször előfordult, hogy ünnepek előtt elvitt egy-egy előkelő ruhaüzletbe, hogy válasszak magamnak végre egy rendes ruhát.

Nagyon becsületes, rendes ember volt. A szabályokat be kellett tartani: utcán nem szabad szemetelni, villamoson jegyet kell lyukasztani. Mérgelődött, ha egy közlekedési szabályt megszegtem, vagy amikor tíz centivel magasabbra építettük a kerítéslábazatot az építési előírások ellenében. Az utolsó pillanatig tanított minket tisztességesen élni.

Furcsa, hogy igazából magáról sohasem beszélt – talán valamifajta szerénységből. Sokáig nem is tudtam, ki is az apám. Mármost a szakmában. Még akkor is nehezen, amikor az építészkarra kerültem. Éreztem, hogy szükségem van arra, hogy megnézze a rajzaimat. Nem sokat dicsért (azt is a maga módján), de mindig kellett az a fél szó, amittől aztán továbbgördült a tervezés.

Biztosan bántotta, hogy – a sok gyerekünk miatt – az életem végül elkanyarodott az építészettől. De a szívében az élet mellett volt: a hatodik gyerekünknek is ugyanannyira örült, mint az elsőnek. Mindig bőkezűen támogatott minket, mint ahogyan testvéreimet is. Ugyanígy segítette az agyvérzés miatt lebénult unokatestvérét is, akit mindenki elhagyott. Munkájának tehát volt egy másik értelme is: az, hogy támogatta a családját.

Mindig magabiztos volt, egyedül akkor láttam bizonytalannak és rémültnek, amikor valakinek fizikai baja, betegsége volt. És ilyenkor mindig odaadóan gondoskodóvá vált. Amikor a gyerekeim születtek, sokszor még ki sem engedtek a szülőszobáról, ő már ott volt elsőként, és hozta a grillcsirkét és a vörösbort. Meg egy kis baracklekvárt.

Ha valaki nagybeteg volt, rettenetesen aggódott. Utálta az egészségügyi intézményeket. Soha nem ment orvoshoz.

Aztán 2009-ben hozzá jött el a végső nagy betegség. Többszöri unszolásra ment el a gégeészhez. Ő már mindannyiunknál korábban tudta, hogy ez a kór halálos. Sokáig senkinek nem mondta, mert meg akart kímélni bennünket. Csak csöndben elintézte maga körül minden ügyét. Függetlenül lévő dolgairól is gondoskodott, leírva egyesével a feladatainkat, ugyanazzal a körültekintéssel, ami jellemző volt rá mindig. Ezeket csak halála után olvastuk.

A tanításról mondott le a legnehezebben. Amikor az előrehaladott betegség miatt lelkében kezdtek átrendeződni a dolgok, és látszott, hogy távolodik az építészettől, Zugligetbe, a tanítványaihoz akkor is el akart jutni.

Azt hiszem, kevés emberre mértek akkora szenvedést, mint ebben a betegségben őrá. Egykilós daganattal a torkában küzdött a fulladás ellen két hónapig. Végig a nappaliban, foteljében ülve, sohasem a hálósobában, az ágyon. Ameddig volt valami kis remény, nem adta fel, fegyelmezetten követte az orvos utasításait.

Szomorúan, de nyugalommal készült a halálra. Senkit nem engedett magához, csak minket, a családját és egy kapucinus szerzetest. Rettenetes két hónap volt ez mindannyiunknak, de ő soha nem panaszkodott, nem lázadt a sorsa ellen. Azt hiszem, nem akart terhelni bennünket. Azt mondta, hogy nem elégedetlen, bár lett volna még dolga. Egész életében figyeltek rá onnan Föntről, és ezt most is érezte. Hogy talán neki ez az óriási szenvedés kell a végső tökéletesedésre. Ahhoz, hogy olyan legyen, mint egy kisgyerek...

Az orvosok drasztikus halált jósltak. Mégis azon az éjszakán, abban az órában béke szállt a házra. Eljöttek érte az angyalok. Hallottam őket. Hálás vagyok, hogy ott lehettem akkor.

És hálás, hogy ilyen Papám volt.

*

Azóta fotográfus lettem.

Kaptam egyszer egy feladatot. Személyes terek címmel be kellett mutatni valakit, aki nincs jelen. Én az apukámat választottam. Ez a fotósorozat még hozzátartozik a visszaemlékezéseimhez, bár inkább a halálról szól.

Walton Eszter

Papa nyomai halála után

